

WaterCampus Monitor 2025

Colofon

De WaterCampus Monitor is een uitgave van:

- Wetsus, European Centre of Excellence for Sustainable Water Technology
- Water Alliance
- Centre of Expertise Water Technology (CEW)

In samenwerking met:

- Waterapplicatiecentrum (WAC)
- Centrum voor Innovatief Vakmanschap Water (CIV Water)

Voor meer informatie: www.watercampus.nl

Toelichting bronnen:

De WaterCampus Monitor is deels gebaseerd op tellingen van en bij WaterCampuspartijen, waarvoor zij een administratie bijhouden. Daarnaast is geput uit externe bronnen en (landelijke) monitors, zoals:

- Rapportages over de economische en wetenschappelijke evaluaties van Wetsus
- Bedrijvenbeleidsmonitor/Monitor topsectoren
- Onderzoek watertechnologie Noord-Nederland (BBO, 2024)
- Provincie Fryslân
- Gemeente Leeuwarden
- CBS

WaterCampus Leeuwarden wordt medegefinancierd door:

- Ministerie van Economische Zaken
- Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Ministerie van Infrastructuur en Waterstaat
- Europese Unie (Horizon Europe, EFRO, Interreg, LIFE)
- Nationaal Groeifonds (UPPWATER)
- TKI-Watertechnologie (Topsector Water & Maritiem)
- Samenwerkingsverband Noord-Nederland
- Provincie Fryslân, gemeente Leeuwarden

WATERCAMPUS MONITOR 2025

WaterCampus Leeuwarden is het knooppunt van de Nederlandse watertechnologiesector en speelt deze sectorverbindende rol ook steeds meer voor Europa. Via deze monitor worden de (economische) resultaten van de campus zichtbaar gemaakt. Dit dient deels ter verantwoording van de publieke uitgaven en deels om inzichtelijk te maken wat watertechnologie bijdraagt aan maatschappelijke vraagstukken, zowel regionaal als (inter)nationaal. Ook geeft de monitor een beeld van wat deelname in WaterCampus oplevert voor bedrijven in termen van marktkansen, omzet en innovatie.

Resultaten 2025

Deze monitor betreft cijfers over 2025. Dit is de tiende monitor die in deze vorm van WaterCampus wordt gemaakt. Voor de indicatoren die niet jaarlijks gemeten worden zijn de meest recente gegevens weergegeven.

De monitor laat zien dat WaterCampus op nagenoeg alle Key Performance Indicators (KPI's) resultaten en groei heeft bereikt. Door zich te ontwikkelen als een campus waarop alle relevante elementen in samenhang worden ontwikkeld, ontstaat een geheel dat bijdraagt aan innovatie en economische ontwikkeling. WaterCampus Leeuwarden wordt dan ook, volgens een nationaal campusonderzoek, gezien als één van de groeicampussen van Nederland.¹

In 2024 heeft BBO opnieuw het zesjaarlijkse onderzoek naar de economische betekenis van Watertechnologie in Noord-Nederland uitgevoerd². Belangrijkste conclusies daaruit zijn dat de noordelijke watertech-sector zich kenmerkt door een relatief hoge toegevoegde waarde (€ 150.000 p.p.), brede economische betekenis, maatschappelijke impact, blijvende groei (omzet en werkgelegenheid) en een sterke innovatiekracht. De relevantie van de WaterCampus is in 2025 onder andere benadrukt door de Rabobank. In haar onderzoeksrapport 'Voorbij de Friese Paradox' over de Friese economie wordt gesteld dat een scherpe keuze voor water- en bodemtechnologie cruciaal is voor een toekomstbestendige economie in Fryslân. Dit advies vindt brede weerklank, onder andere bij het Planbureau Fryslân en binnen de onlangs gestarte 'Economic Board Fryslân'.

Naast de ontwikkelingen die volgen vanuit de performance indicatoren in de volgende hoofdstukken zijn in 2025 de volgende belangrijke ontwikkelingen gerealiseerd door WaterCampus:

- Cross-sectorale samenwerking verder versterkt op met name de focusgebieden Bodem en Artificial Intelligence. Ontwikkeling van bodemcampus (in samenhang met WaterCampus) is gestart.
- Het Cross-sectoraal Impact Programma WaterCampus (2024-2026, ca €1,6 mio per jaar totaalbudget afkomstig van SNN/EFRO, prov. Fryslân en gem. Leeuwarden) wordt momenteel uitgevoerd. Dit betreft het inzetten en doorontwikkelen van het innovatie-ecosysteem WaterCampus voor het versterken van de cross-sectorale samenwerking en innovatiekracht in Noord-Nederland. Een vervolgvraag voor de periode 2027-2029 wordt voorbereid.
- Continuïteit Wetsus tot 2033 is zeker gesteld via SBO-instituutstatus (met €24 mio financiering) en Groeifondsmiddelen (€35 mio), i.c.m. bijdragen vanuit regio, EU, bedrijven en universiteiten;
- Door de integratie van Water Alliance en Envaqua is een sterkere, meer samenhangende brancheorganisatie ontstaan, met verbeterde verbinding tussen leden, projecten en (inter)nationale belangenbehartiging.
- CEW heeft de projecten SPRONG Watertechnologie, Groeiplan Opschaling PPS en JTF H2-Train succesvol gestart. Een groeiend aantal studenten uit diverse studierichtingen is hierbij betrokken. Daarnaast heeft CEW de exploitatie van de Demosite op de RWZI Leeuwarden volle aandacht gegeven, met als resultaat een groeiende bezetting.
- Het Waterapplicatiecentrum voorziet in een duidelijke behoefte en wordt veel gebruikt door zowel bedrijven als studenten, veelal via het CEW.

---

¹ Buck Consultants International (2024), *Innovatie en meerwaarde van campussen in Nederland*, Nijmegen.

² BBO (2024), *Effectieve innovatie in regionaal cluster, Economische betekenis Watertechnologie Noord-Nederland*, Leeuwarden.

- Het ecosysteem draagt aantoonbaar bij aan de ontwikkeling van startups en scale-ups, inclusief toegang tot ondernemersprogramma's, financiering en (inter)nationale markten. De 'State of Dutch Tech' (Techleap) over 2025 toont dat Fryslân al een aantal jaren een stabiele groei in startups en scale-ups laat zien. WaterCampus vormt de kern van het Friese startup ecosysteem. In het rapport wordt dit als volgt omschreven: *"Friesland has developed into a globally leading region in water technology, with a strong ecosystem around the WaterCampus driving innovation, jobs, and export"*.
- Belangrijke rol in nationale programma's, o.a. UPPWATER, WTEX-10, Topsector Water & Maritiem/TKI Watertechnologie. WaterCampus heeft, op uitnodiging van MinEZ en de ROM's, belangrijke input geleverd voor het rapport dat Peter Wennink eind 2025 aan de regering heeft gepresenteerd, en waarin ondersteuning van WaterCampus onderdeel is geworden.
- Het NEW-ttt programma is in uitvoering voor ondersteuning en financiering van entrepreneurship-programma's (€1,2 mio) en fonds (€6 mio) voor vroegefase-investering. Het vroegefasefonds is nagenoeg benut, ruim vóór het einde van de looptijd, wat de sterke vraag onderstreept. Een groot deel van de gefinancierde startups heeft inmiddels succesvol vervolgfianciering aangetrokken.
- In 2025 hebben meerdere internationale bedrijven zich op de WaterCampus gevestigd, waaronder Spectromarine (Letland), Flow Aqua (Jordanië), Flowless (Palestina), Cobalt Water (Verenigde Staten), en Desalytics (Dubai). Daarmee groeit het totaal aantal buitenlandse bedrijven op de campus gestaag.
- Groot aantal Europese projecten/subsidies toegekend (cumulatief EU-subsidievolume > €33 mio)
- Totaal is voor circa €90 mio aan (bovengenoemde) subsidies van buiten de regio zeker gesteld voor de komende jaren

Beleidsrelevantie WaterCampus Leeuwarden: Oplossingen voor Global Goals, export en brede welvaart

De watertechnologiesector ontwikkelt oplossingen voor wereldwijde watervraagstukken. WaterCampus Leeuwarden faciliteert de sector daarin succesvol via gericht onderwijs (mbo tot PhD) en entrepreneurshipstimulering, maar bovenal in alle aspecten van innovatie, van fundamenteel onderzoek tot demonstratie en implementatie. Om daarmee de kracht en export van de sector te vergroten en tegelijkertijd maatschappelijke uitdagingen op te lossen.

Water vormt de basis van alle aspecten van ons menselijk leven: van voedselproductie, gezondheid en natuur tot economische ontwikkelingen. Voor een gezonde natuur, samenleving en economie is de beschikbaarheid van voldoende water van de juiste kwaliteit cruciaal. Door klimaatverandering, vervuiling, verspilling, bevolkingsgroei en een sterke toename van gebruik en uitputting van eindige bronnen bestaat op vele plaatsen in de wereld al een acuut tekort aan voldoende schoon water. Bovendien zijn er grote uitdagingen, zoals voedselzekerheid, energietransitie, woningbouwbehoefte, biodiversiteit en circulariteit, waar de duurzame beschikbaarheid en kwaliteit van water een belangrijke rol spelen.

De innovatieve watertechnologie vanuit WaterCampus draagt bij aan de oplossingen daarvoor, maar is tegelijkertijd ook 'enabling' voor bijvoorbeeld de landbouw (via mestverwerking en gezondere, beter waterbindende bodems), de energiesector (biogas, Blue Energy, groene waterstofproductie), de chemische en voedingsmiddelenindustrie (terugwinning proceswater en grondstoffen) en circulariteit (terugwinning en hergebruik nutriënten, organische stof, en energie uit afvalwater). Cross-sectorale samenwerking zit in het DNA van WaterCampus.

Daarmee bevorderen de WaterCampusactiviteiten ook de brede welvaart. Mondiale effecten op dat terrein ontstaan via toegenomen veilige waterbeschikbaarheid en een gezondere leefomgeving. Die effecten zijn er ook regionaal, maar daar wordt bovendien de brede welvaart versterkt via o.a. ontwikkeling van hoogwaardige werkgelegenheid, toponderwijs en een sterkere algemene economische structuur, met bijbehorende zichtbaarheid en profiel.

Beleidsrelevantie

De vraag naar oplossingen voor wereldwijde problemen rond drinkwater en afvalwater zal blijven groeien. Innovatie op het gebied van watertechnologie sluit direct aan op vele VN Global Goals (2, 3, 6, 7, 8, 12, 13, 14 en 15), waaronder: *Clean Water & Sanitation: to ensure availability and sustainable management of water and sanitation for all.*

Verder sluiten de activiteiten van WaterCampus Leeuwarden aan op het klimaat- en innovatiebeleid van de Europese Unie (o.a. EU Water Framework Directive, European Green Deal, Horizon Europe, Interreg, LIFE, COSME, EIT, EFRO), op het missiegedreven topsectoren- en innovatiebeleid van de Rijksoverheid en op het regionale kennis- en valorisatiebeleid zoals dat o.a. is vastgelegd in de Kennisagenda Fryslân 2019-2025.

OPZET MONITOR EN KEY PERFORMANCE INDICATORS

Deze WaterCampus Monitor heeft als doel om Key Performance Indicators (KPI's) te tonen die inzicht geven in de resultaten en ontwikkeling van WaterCampus Leeuwarden. Daarmee wordt inzichtelijk wat de publieke en (afgeleide) private investeringen opleveren. Regionale en (inter)nationale overheden beogen met de publieke investeringen de regionale economie een impuls te geven, en bij te dragen aan innovatie, internationale samenwerking, excellente wetenschap, maatschappelijke uitdagingen en de ontwikkeling van een *smart region*. Met de monitor worden de resultaten van het geheel van activiteiten op de WaterCampus weergegeven. Het gaat niet om gedetailleerde resultaten van de afzonderlijke partijen op de WaterCampus. Daarvan wordt in achterliggende rapporten en evaluaties van de betreffende organisaties verslag gedaan.

Naast het inzichtelijk maken van de opbrengsten van publieke investeringen gaat het om het tonen van wat watertechnologie bijdraagt aan maatschappelijke vraagstukken. Ook geeft de monitor inzicht in wat deelname in de WaterCampus oplevert in termen van toegenomen export en innovatie.

Opzet monitor en KPI's

De KPI's die zijn gekozen sluiten aan op publieke doelen die te maken hebben met de transitie naar een duurzame samenleving en het oplossen van wereldwijde watervraagstukken. Daarnaast zijn er KPI's die te maken hebben met regionale spin-off, economische structuurversterking en werkgelegenheid.

Doel van de investeringen in WaterCampus is onder meer om een succesvol innovatie-ecosysteem in stand te houden en de impact daarvan gradueel te versterken. Van campussen of economische clusters wordt in algemene zin verwacht dat ze bijdragen aan regionale en nationale economische ontwikkeling. Om die reden wordt met de KPI's in deze monitor ook aangesloten bij afbakeningen die vanuit een economische optiek voor succesvolle campussen worden gebruikt. Een (succesvolle) campus omvat minimaal de volgende elementen:³

- een fysieke locatie met **hoogwaardige vestigingsmogelijkheden en onderzoeksfaciliteiten**
- focus op **R&D en technologiegedreven activiteiten** om te komen tot innovatie
- aanwezigheid van manifeste kennisdragers, zoals een **R&D-centrum of onderzoeksinstituut**⁴
- actieve **open innovatie** tussen kennisbron(nen) en bedrijven (samenwerking, kennisvalorisatie, kennistransfer, netwerkvorming, business development en acquisitie van bedrijven)

Key Performance Indicators (KPI's)

In de monitor zijn bovenstaande elementen voor WaterCampus in beeld gebracht, aangevuld met een onderdeel '**internationalisering**' en '**economische impact**'. Deze elementen zijn toegevoegd vanwege het grote belang van internationale marktkansen voor de Nederlandse watertechnologiesector, en de publieke doelen rond werkgelegenheid en economische structuurversterking. Bij elke KPI is gekeken naar de 'scores' van WaterCampus. De indicatoren zijn in deze monitor geclusterd op de volgende centrale thema's:

1. Fysieke locatie
2. R&D en kennisactiviteiten
3. Open innovatie
4. Economische impact
5. Internationalisering

Over de WaterCampus Monitor 2025

In deze monitor worden de resultaten van de KPI's gegeven. Per thema worden scores en andere informatie gepresenteerd in beknopte tabellen en figuren. Omdat het de tiende jaarlijkse monitor is, kunnen de scores worden vergeleken met die uit voorgaande jaren. Het gaat steeds om cijfers over 2025 (of ultimo 2025). Daar waar dat relevant is of verduidelijking geeft, zijn cumulatieve gegevens weergegeven voor de jaren vanaf de start van de WaterCampus (2004). Het gaat daarbij bijvoorbeeld om patenten, spin-off en wetenschappelijke resultaten. In de tabellen en figuren is steeds vermeld op welk jaar of welke jaren de gegevens betrekking hebben.

³ Zie bijvoorbeeld Commissie Verdienvermogen & Vestigingsklimaat (2016), *Het nationale verdienvermogen en de cruciale rol van regio's*. SKBN, en Buck Consultants International (2018), *Innovatie en meerwaarde van campussen in Nederland*, Den Haag.

⁴ Manifest wil zeggen dat het bedrijf/instituut een substantiële omvang en sterke reputatie heeft op een specifiek thema of technologie.

FYSIEKE LOCATIE: HOOGWAARDIGE BEDRIJFSOMGEVING EN ONDERZOEKSFACILITEITEN

WaterCampus Leeuwarden is het knooppunt van de Nederlandse watertechnologiesector voor wetenschap en onderzoek, bedrijfsleven en onderwijs. WaterCampus organiseert samenwerking tussen alle relevante (inter)nationale actoren en heeft de ambitie deze sectorverbindende rol te vervullen voor heel Europa. Daarnaast werkt WaterCampus intensief samen met toonaangevende waterclusters wereldwijd en vervult daarin een actieve verbindende rol. Mooi voorbeeld is het Europese netwerk *Water Smart Territories*, waarin de belangrijkste waterinnovatieregio's van Europa zijn verenigd. Verder is Water Alliance partner in het ICN (International Clean Tech Network) waarin een 25-tal cleantech- en watertechclusters vanuit de hele wereld zijn aangesloten.

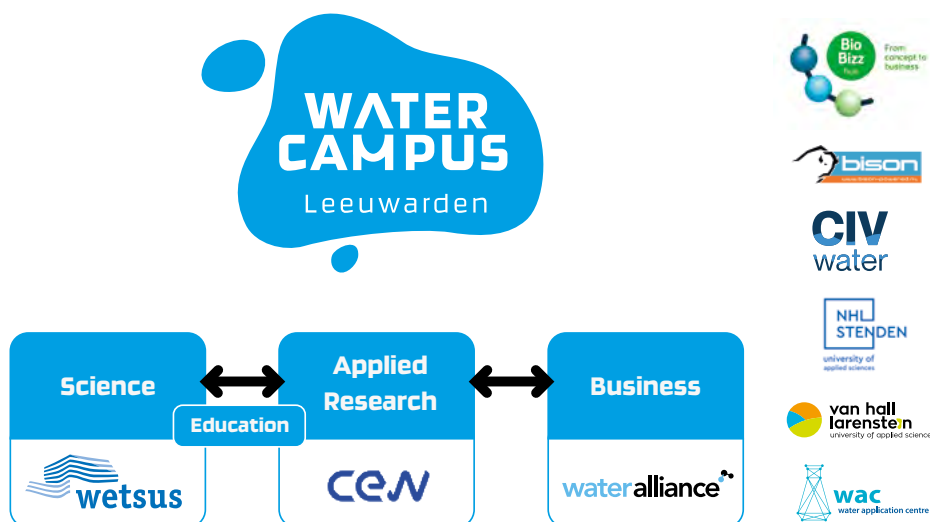
Het doel van WaterCampus is synergie te creëren voor innovatie, onderwijs en ondernemerschap van wereldniveau, en daarmee de positie van Europese watertechnologie te versterken. WaterCampus biedt naast deze samenwerkingsfunctie een unieke onderzoeksinfrastructuur en is een ontmoetingsplaats van wetenschappers en bedrijven uit heel Europa. De internationale samenwerking, die vanuit de WaterCampus wordt georganiseerd en gestimuleerd, leidt tot kennis, talent en ondernemerschap waarmee bijgedragen wordt aan het oplossen van de wereldwaterproblemen.

Hoogwaardige bedrijfsomgeving en onderzoeksfaciliteiten

WaterCampus Leeuwarden is een innovatie-ecosysteem, waar de gehele innovatieketen voor de watertechnologie is samengebracht. Van eerste idee, research & development, gespecialiseerde laboratoria met state-of-the-art apparatuur, een Waterapplicatiecentrum, demosites en launching customers tot succesvolle export in de vorm van commerciële internationale projecten.

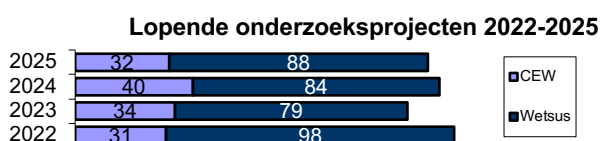
WaterCampus biedt naast de fysieke aanwezigheid van geëigende onderzoeksfaciliteiten (voor wetenschappelijk, toegepast en pilot plant onderzoek), ook de mogelijkheid voor bedrijven om hun kantoor te vestigen, o.a. in WaterCampus Business Centre Johannes de Doper. Op WaterCampus is ruimte voor starters, maar ook voor kantoren van grotere bedrijven en organisaties.

R&D EN KENNISACTIVITEITEN

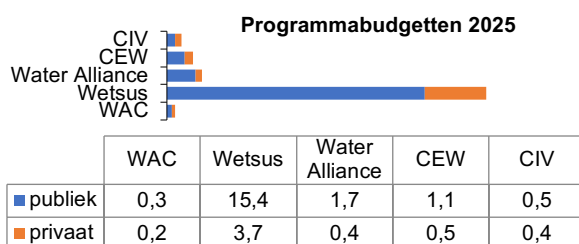
Onderzoeksprogramma en projecten

- Er lopen 120 onderzoeksprojecten bij partijen op WaterCampus. Het grootste deel betreft PhD- en postdoctoraal onderzoek bij Wetsus (stand eind 2025).

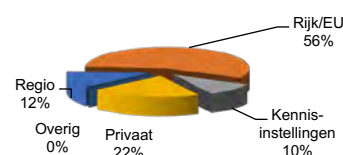

Programmabudget WaterCampus

- Het totale budget van WaterCampus-partijen is €24,2 mio (2024: €21,6 mio). €5,2 mio daarvan komt van bedrijven (2023: €5,2 mio). Van de publieke bijdrage komt €3,0 mio van de regio, €13,6 mio van het Rijk/EU en circa €2,4 mio van kennisinstellingen.

Programmabudgetten 2025 naar herkomst

Bijna een kwart (22%) van het totale budget komt van bedrijven; één publiek geïnvesteerde euro levert €0,28 private investeringen.

Wetenschappelijke impact

- Wetenschappelijke kwaliteit Wetsus extern geëvalueerd in 2023: Als *excellent* beoordeeld op kwaliteit, relevantie en levensvatbaarheid
- 177 promoties Wetsus (2005-2025; toename met 9)
- 1057 wetenschappelijke artikelen (2005-2025) toename met 48
- Relatieve citatie-impact: 1,5 (2025) (gepubliceerde wetenschappelijke artikelen van Wetsus onderzoekers worden 1,5 keer meer geciteerd dan het gemiddelde in het relevante vakgebied).

R&D

- Bedrijven in de noordelijke watertechnologie-sector zijn relatief sterk R&D-georiënteerd. Ongeveer 52% van de Noord-Nederlandse bedrijven in de watertechnologie investeert zelf in R&D en heeft medewerkers die betrokken zijn bij R&D (2023). Het percentage is hoger dan landelijk (45%)

Human Capital

- Instroom nieuwe studenten en PhD's:

	2025		2004-2025 (cumulatief)
	instroom	afgestudeerd	
Master Water Technology	21	11	266 studenten
Wetsus-onderzoek	13 nieuwe PhD's	9 promoties	177 promoties
	62 BSc/MSc studenten		
CEW	75 techniek studenten	183 overige studenten	

Onderwijsactiviteiten

- Aantal scholen Talentprogramma: 48 basisonderwijs, 20 voortgezet onderwijs
- 'Wetsus driedaagse' (groep 7 en 8 basisonderwijs)
- Honoursprogramma, Labdagen, Blue Energy stacks, Masterclass (voortgezet onderwijs)
- CIV mbo en volwassenonderwijs
- Hbo-lectoren en BSc ontwikkeling, CEW-research
- WaterSEED challenge (*recruitment* van PhD's)
- MSc water technology (joint degree)
- European WaterCampus Business Challenge Business Development Course/Executive Water MBA
- Wetsus PhD-programma

Voorbeeld: Bio-geïnspireerde leidingen voor energiezuinige waterdistributie

Onderzoekers bij Wetsus hebben aangetoond dat de hydraulische weerstand van waterleidingen drastisch kan worden gereduceerd door een ribbelstructuur aan te brengen aan de binnenzijde van de leiding. Deze structuur stabiliseert de vortexten die bij hoge stroomsnelheden ontstaan, waardoor de kernstroming minder wordt verstoord. De onderzoekers hebben ook een manier gevonden om dit principe bij een brede reeks van stroomsnelheden te laten werken. De aanpak is geïnspireerd op de natuur: de ribbelstructuur van haaienhuid vermindert eveneens weerstand en maakt efficiëntere voortbeweging mogelijk. De resultaten zijn gepubliceerd en gepatenteerd. Het onderzoek is uitgevoerd binnen het thema Smart Water Grids, in samenwerking met onder andere drinkwaterbedrijf Vitens en leidingfabrikant Wavin.

OPEN INNOVATIE

Kennistransfer en -valorisatie

Wetenschappelijk onderzoek	Wetsus
Toegepast onderzoek	CEW (i.s.m. CIV en WAC)
Onderzoeksfaciliteiten	Wetsus laboratorium, Waterapplicatiecentrum
Pre-seedfinanciering	Bison
Opschaling en testen	Demosites
Patenten	Begeleiding aanvraag (Wetsus)
Startups	Begeleiding/Incubator/BeStart/Business Challenge
Matchmaking/international projects	Water Alliance

Innovatie Ecosysteem

Financiering en risicokapitaal

- Bison: cumulatief €3,4 mio aan pre-seedleningen uitgezet bij ca 54 watertechstarters
- In 2025 4 nieuwe participaties in NNL bedrijven vanuit NEW-ttt fonds, waarin Bison participeert
- Netwerk van investeerders, zoals NOM, FB Oranjewoud, Skion, Pure Terra, Icos Capital
- Financieringstafel Friesland succesvol voortgezet i.s.m. provincie Fryslân, deelname 5 bedrijven

Patenten

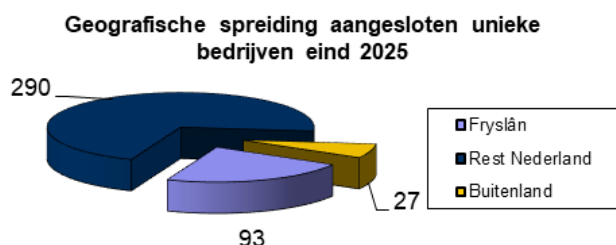
- Aangevraagde en overgedragen patenten:

	2023	2024	2025	2004-2025 (cumulatief)
Patenten ingediend	5	3	2	106
(Waarvan) aan bedrijven overgedragen	0	2	4	49

Demosites

- Wetterskip Fryslân Leeuwarden
- Sentec Glimmen
- Antonius Ziekenhuis Sneek
- Wetsalt Harlingen

Samenwerking en netwerken

Deelnemers netwerk

	Bedrijven	Kennisinstellingen
2025 Wetsus	113	28
CEW	48	33
Water Alliance	208	0
CIV Water	41	0
Totaal	410	61

Business development

- Matchmaking tussen opdrachtgevers en leveranciers (ook via EEN, TKI, WTEX10, UPPWATER)
- Ondernemersprogramma met o.a. ondersteuning bij valorisatie (zoals WaterCampus Business Challenge, BeStart, NEW-ttt, Water4All)
- Ondersteuning van marktontwikkeling en export (via o.a. WTEX10, UPPWATER)

Voorbeeld: IonIQs zet stap richting markt met technologie voor lithiumterugwinning

IonIQs heeft, als spin-offbedrijf van Wetsus, een technologie ontwikkeld voor de duurzame terugwinning van lithium uit afvalwater van raffinageprocessen. De technologie verwijdert selectief onzuiverheden uit deze stromen, waardoor lithium efficiënter kan worden teruggewonnen, het watergebruik afneemt en raffinageprocessen duurzamer en kostenefficiënter worden. De founder van IonIQs nam, voordat de startup werd opgericht, al deel aan verschillende ondernemersprogramma's binnen het WaterCampus-ecosysteem, waaronder de WaterCampus Business Challenge. Daarnaast ondersteunden WaterCampus-partners IonIQs bij validatietesten, het patenteren van de technologie en het aantrekken van financiering. Zeer recent haalde IonIQs een tweede pre-seed investering op van €350.000 via het NEW-ttt fonds, een fonds dat door Wetsus samen met de NOM is geïnitieerd. Met deze investering kan het bedrijf de technologie verder valideren in praktijksituaties.

ECONOMISCHE IMPACT

(Data grotendeels o.b.v. rapport BBO (2024), *Economische betekenis Watertechnologie Noord-Nederland*)

Bedrijven en banen Fryslân

Private watertechnologiebedrijven 1.600-1.800 fte	Publieke waterbedrijven 450 fte	Kennis-/ clusterorg. 285 fte
---	---------------------------------------	------------------------------------

- Ca. 110 private bedrijven, 10 sectorale (kennis)instellingen en 2 publieke waterbedrijven (2023)
- Totaal (structurele) banen watertechnologie Fryslân: 2.300-2.600 fte (2023)
- Groei banen (2023 t.o.v. 2017): ca. 10% t.g.v. startups en groei bestaande bedrijven
- Aandeel hoger opgeleiden bij private bedrijven: 56%. Op basis hiervan bedraagt het aantal kenniswerkers actief in de Friese watertechnologiesector ongeveer 1.400 fte (2023)

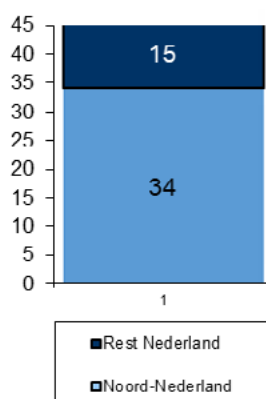
Omzet en export

- Omzet watertechnologiesector Fryslân is circa € 550-580 mio (2023)
- Bijna alle bedrijven verwachten een omzetgroei in de komende vijf jaar, waarvan bijna 80% een omzetgroei van meer dan 20% verwacht (2023)
- 70% van de bedrijven is internationaal actief

Nieuwe bedrijven

- 49 spin-offs (2004-2025).
Spin-offs zijn bedrijven die zijn ontstaan op basis van WaterCampus-kennis, en/of zijn opgericht door WaterCampus medewerkers/ PhD's/studenten, en/of zijn ontstaan als direct gevolg van de samenwerking in de onderzoeksprogramma's van WaterCampus.

Spin-off 2004-2025 (cumulatief)

- Nieuwe watertechnologiebedrijven in Fryslân (2025):

- Flowless
- Quanta Sage
- Cobalt Water
- Dialar Navigator
- Spectromarine
- Gusanvel

- Nieuwe watertechnologiebedrijven Fryslân over periode 2002-2025: 111

Voorbeeld: Internationale watertechnologiebedrijven vestigen zich op WaterCampus

WaterCampus Leeuwarden trekt in toenemende mate internationale ondernemers aan die hun watertechnologiebedrijf vanuit de campus willen doorontwikkelen. In de afgelopen jaren hebben verschillende buitenlandse startups en scale-ups ervoor gekozen zich op WaterCampus te vestigen, waaronder Cleanteq Water (Australië), Aquacycl en Cobalt Water (VS), Desalytics (Dubai), Avalor (India), Flowless (Palestina) en Spectromarine (Letland). Samen met de gemeente Leeuwarden en de NOM ondersteunt WaterCampus deze bedrijven bij hun vestiging in de regio en verdere ontwikkeling. De bedrijven maken daarbij gebruik van faciliteiten zoals het Business Centre en het Waterapplicatie Centrum (WAC), waar onder andere Aquacycl afvalwaterstromen vanuit heel Europa test. Daarnaast krijgen de bedrijven via WaterCampus toegang tot onderzoekssamenwerking (via CEW en Wetsus), financiering en internationale netwerken (van Water Alliance). Zo ontving Spectromarine recent financiering via de NOM en nam Flowless deel aan een internationale missie naar de WEX in Spanje. De vestiging van deze internationale bedrijven draagt bij aan nieuwe bedrijvigheid, kennisuitwisseling, uitstraling en verdere economische ontwikkeling van de watertechnologiesector in de regio.

INTERNATIONALISERING

Internationale samenwerkingspartners

- 657 internationale samenwerkingsprojecten/-overeenkomsten (projecten waarbij formeel buitenlandse partners betrokken zijn).
- WaterCampus is nog steeds succesvol in het realiseren van nieuwe EU-projecten, met veel betrokken partners.

Buitenlandse projecten/partners			
	2023	2024	2025
Wetsus	243	251	216
Water Alliance	288	274	269
CEW	8	28	172

Deelname buitenlandse partners

- € 1,8 mio EU-subsidies in 2025 bij verschillende projecten van WaterCampus partijen (2024: € 3,1 mio)
- € 0,9 mio in 2025 via deelname van (andere) buitenlandse partijen bij verschillende WaterCampus projecten (2024: € 0,9 mio)

Bijdragen uit het buitenland (in mio €)			
	Wetsus	CEW	WA
EU subsidieprojecten	1,4	0,2	0,2
Buitenlandse partners	0,8	0,1	0,0

Kenniswerkers buitenland

- WaterCampus heeft 110 kenniswerkers – hoger opgeleiden die aan (onderzoeks-)projecten werken – uit het buitenland, uit in totaal 36 verschillende landen

Internationale kenniswerkers			
	2023	2024	2025
Wetsus	116	102	88
CEW	11	13	22
Water Alliance	0	0	0

Internationale bezoeken

2025	Wetsus	Water Alliance	CEW
Bezochte beurzen en congressen in buitenland waar WaterCampus geprofileerd is	68	12	0
Eigen events (congressen, bijeenkomsten) met internationale deelname	43	3	2
Deelname aan uitgaande georganiseerde missies (handelsdelegatie)	3	2	0
Ontvangen georganiseerde missies (handelsdelegaties, ambassades, TWA's, etc.)	8	6	0
'Eerste' bezoeken van en aan individuele internationale partijen	10	400	8

Voorbeeld: Grote nieuwe Nederlands-Duitse samenwerking rond Bodem

Onder coördinatie van Wetsus zijn twee nieuwe Interreg Deutschland-Nederland projecten gestart op het terrein van bodemgezondheid. Het ReFarM-project ontwikkelt en test technologieën om mest te verwerken tot hoogwaardige minerale en organische fracties. Deze producten kunnen, in tegenstelling tot ruwe mest, gericht en efficiënter op het land worden toegepast. Het Nerthus-project richt zich op het versterken van bodemfuncties door sturing van de microbiële gemeenschap in de bodem, het bodemmicrobioom.

In beide projecten wordt vernieuwend wetenschappelijk onderzoek bij Wetsus gecombineerd met pilots en veldproeven bij de projectpartners. De samenwerking met Duitse partners is logisch, de landbouwsector in Duitsland kent vergelijkbare uitdagingen als in Nederland en heeft daarnaast al decennialange ervaring met mestverwerking via vergisting.

OVERZICHT KWANTITATIEVE KPI'S WATERCAMPUS MONITOR 2025

Key Performance Indicator (KPI)	Resultaat (eind) 2025 (resultaat 2024 in rood tussen haakjes)																												
Fysieke locatie																													
Hoogwaardige onderzoeksfaciliteiten en vestigingsmogelijkheden voor bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> Waterapplicatiecentrum, Wetsus laboratorium, demosites WaterCampus Business Centre Johannes de Doper, Wetsus-gebouw 																												
R&D en kennisintensieve activiteiten																													
Programmabudgetten WaterCampus (publiek/privaat)/omvang R&D	<table border="1"> <thead> <tr> <th>(x mln euro)</th> <th>publiek</th> <th>Privaat</th> <th>totaal</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>WAC</td> <td>0,3 (0,3)</td> <td>0,2 (0,3)</td> <td>0,5 (0,6)</td> </tr> <tr> <td>Wetsus</td> <td>15,4 (13,3)</td> <td>3,7 (3,6)</td> <td>19,1 (16,9)</td> </tr> <tr> <td>Water Alliance</td> <td>1,7 (1,2)</td> <td>0,4 (0,4)</td> <td>2,1 (1,6)</td> </tr> <tr> <td>CEW</td> <td>1,1 (1,1)</td> <td>0,5 (0,3)</td> <td>1,6 (1,4)</td> </tr> <tr> <td>CIV</td> <td>0,5 (0,5)</td> <td>0,4 (0,6)</td> <td>0,9 (1,1)</td> </tr> <tr> <td>Totaal</td> <td>19,0 (16,4)</td> <td>5,2 (5,2)</td> <td>24,2 (21,6)</td> </tr> </tbody> </table> <p>Van de publieke bijdrage komt €3,0 miljoen van de regio, €13,6 van het Rijk/EU en circa €2,4 miljoen van kennisinstellingen.</p>	(x mln euro)	publiek	Privaat	totaal	WAC	0,3 (0,3)	0,2 (0,3)	0,5 (0,6)	Wetsus	15,4 (13,3)	3,7 (3,6)	19,1 (16,9)	Water Alliance	1,7 (1,2)	0,4 (0,4)	2,1 (1,6)	CEW	1,1 (1,1)	0,5 (0,3)	1,6 (1,4)	CIV	0,5 (0,5)	0,4 (0,6)	0,9 (1,1)	Totaal	19,0 (16,4)	5,2 (5,2)	24,2 (21,6)
(x mln euro)	publiek	Privaat	totaal																										
WAC	0,3 (0,3)	0,2 (0,3)	0,5 (0,6)																										
Wetsus	15,4 (13,3)	3,7 (3,6)	19,1 (16,9)																										
Water Alliance	1,7 (1,2)	0,4 (0,4)	2,1 (1,6)																										
CEW	1,1 (1,1)	0,5 (0,3)	1,6 (1,4)																										
CIV	0,5 (0,5)	0,4 (0,6)	0,9 (1,1)																										
Totaal	19,0 (16,4)	5,2 (5,2)	24,2 (21,6)																										
Aantal onderzoeksprojecten	<ul style="list-style-type: none"> 120 (124) (Wetsus: 88 (84); CEW: 32 (40)) 																												
Wetenschappelijke impact	<ul style="list-style-type: none"> 177 (168) promoties Wetsus (cumulatief) 1057 (1015) wetenschappelijke artikelen (cumulatief) Relatieve Citatie Index: 1,5 (1,4) 																												
Human Capital	<ul style="list-style-type: none"> Master Water Technology: 21 (14) instroom 1e jaars joint degree studenten (cumulatief 2008-2025: 266) Wetsus: 13 (22) nieuwe PhD's; 9 (14) promoties; 62 (67) MSc/BSc studenten CEW: 75 (206) instroom met specialisatie watertechnologie; 183 (80) overige studenten betrokken 																												
Aantal scholen waar Talent/onderwijs-activiteiten plaatsvinden	<ul style="list-style-type: none"> Talentprogramma: basisonderwijs 48 (43), voortgezet onderwijs 20 (18) 																												
Open innovatie																													
Bison	<ul style="list-style-type: none"> € 3,4 (€ 3,3) aan startersleningen (cumulatief vanaf 2008) uitgekeerd aan 54 (50) starters. Daarnaast via NEW-ttt geïnvesteerd in 4 bedrijven 																												
Patenten totaal	<ul style="list-style-type: none"> 2 (3) (cumulatief 2004-2025: 106) 																												
Patenten overgedragen aan bedrijven	<ul style="list-style-type: none"> 4 (2) (cumulatief 2004-2025: 49) 																												
Demosites technologie	<ul style="list-style-type: none"> 4 (4) demosites 																												
Deelnemers netwerk	<ul style="list-style-type: none"> 471 (449) deelnemers (bedrijven en kennisinstellingen) 410 (386) betrokken bedrijven Wetsus totaal: 113 bedrijven (106) (26 (21) platformleden, 86 (85) themaparticipanten); 28 (27) kennisinstellingen CEW totaal: 48 (43) bedrijven en 33 (35) kennisinstellingen Water Alliance totaal: 208 leden (218) CIV totaal: 41 bedrijven (39) en 26 (26) scholen 																												
Economische impact																													
Banen watertechnologiesector Fryslân	<ul style="list-style-type: none"> 2.350-2.550 fte (2023) Aandeel hoger opgeleiden: 56% (1.400 banen; 2023) 																												
Bedrijven Fryslân	<ul style="list-style-type: none"> ca. 110 private bedrijven, 10 sectorale (kennis)instellingen en 2 publieke waterbedrijven (2023) 																												
Spin-off	<ul style="list-style-type: none"> Spin-offs Wetsus: 49 (47) (cumulatief) Nieuw aangetrokken WT bedrijven 2025: 6 (cumulatief sinds 2002: 111) 																												
Internationalisering																													
Internationale samenwerkingspartners	<ul style="list-style-type: none"> 657 (553) partners (Wetsus 216 (251), Water Alliance 269 (274), CEW 172 (28)) 																												
EU-subsidieprojecten	<ul style="list-style-type: none"> € 1,8 miljoen (3,1) (Wetsus: 1,4 (2,1); Water Alliance: 0,2 (0,3); CEW 0,2 (0,7)) 																												
Bijdragen buitenlandse partners	<ul style="list-style-type: none"> € 0,9 miljoen (0,8) (Wetsus: 0,8 (0,8); CEW 0,1 (0,0)) 																												
Kenniswerkers buitenland	<ul style="list-style-type: none"> 110 (115) (Wetsus: 88 (102); CEW: 22 (13)) 																												
Inkomende en uitgaande internationale missies en beurzen	<table border="1"> <tbody> <tr> <td>Bezochte beurzen</td> <td>80 (62)</td> </tr> <tr> <td>Eigen internationale events</td> <td>48 (46)</td> </tr> <tr> <td>Deelname uitgaande missies (handelsdelegatie)</td> <td>5 (9)</td> </tr> <tr> <td>Ontvangen georganiseerde (handels)missies etc.</td> <td>14 (35)</td> </tr> <tr> <td>'Eerste' bezoeken internationale partijen</td> <td>418 (386)</td> </tr> </tbody> </table>	Bezochte beurzen	80 (62)	Eigen internationale events	48 (46)	Deelname uitgaande missies (handelsdelegatie)	5 (9)	Ontvangen georganiseerde (handels)missies etc.	14 (35)	'Eerste' bezoeken internationale partijen	418 (386)																		
Bezochte beurzen	80 (62)																												
Eigen internationale events	48 (46)																												
Deelname uitgaande missies (handelsdelegatie)	5 (9)																												
Ontvangen georganiseerde (handels)missies etc.	14 (35)																												
'Eerste' bezoeken internationale partijen	418 (386)																												

